

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 15 april 1919 kl. 6 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 5 i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i lagen om allmän pensionsförsäkring.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 272, har herr *Sjölander m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande ändring av lagen om allmän pensionsförsäkring i enlighet med vissa av motionärerna framlagda synpunkter.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från pensionsstyrelsen, vilket här bilägges.

Det kan knappast råda delade meningar därom, att den svenska folkpensioneringslagen behöver en genomgripande revision i syfte att åstadkomma väsentliga förbättringar av pensionerna, därest folkpensioneringen skall kunna anses fylla sitt ändamål. Dessa förbättringar böra närmast syfta till två mål, nämligen dels att öka pensionsbeloppen och dels att sänka den åldersgräns, vid vilken medborgaren blir pensionsberättigad. Utskottet vågar göra gällande, att det senaste ingalunda är minst viktigt, enär en sänkning av den ålder, då pensionsrätten börjar, skulle ge på ett helt annat handgripligt sätt än nu är fallet åt den pensionsberättigade en känsla att han får valuta för sina pensionsavgifter och alltså göra folkpensioneringen mera populär än den hittills varit. Utskottet håller också för ganska säkert, att en höjning av pensionsavgifterna i allmänhet skulle med jämnmod bäras, därest pensionsåldern sänkes.

Utan att yttra sig om några detaljer har utskottet i det väsentliga funnit de i motionen uppdragna linjerna anvisa riktiga vägar för en för-

bättring av den allmänna folkpensioneringen, och om utskottet likväl icke ansett sig böra framställa yrkande om en skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t, så är det uteslutande därför, att pensionsstyrelsen redan är sysselsatt med en utredning i det syfte motionen avser. Utskottet kan så mycket lättare avstå från att föreslå, att riksdagen måtte skriva i ämnet, som pensionsstyrelsen ju uttryckligen i sitt utlåtande utfäst sig att under sin utredning beakta de i motionen framförda önskemålen. Även om i pensionsstyrelsens utlåtande ingår en polemik mot den av motionären tänkta åldersgränsen för pensionärer, uppfattar utskottet icke denna polemik såsom principiellt riktad mot tanken på en sänkning av pensionsåldern och finner sålunda icke heller däri anledning att föreslå en begäran om utredning.

Däremot anser sig utskottet böra uttala den önskan, att den av pensionsstyrelsen påbörjade utredningen måtte fortskrida i skyndsammast möjliga takt, enär en förbättring av den allmänna folkpensioneringen enligt utskottets mening bör räknas till de nu mest trängande sociala reformerna i samhället.

Med åberopande av det anförda får utskottet sålunda hemställa,

att herr Sjölanders ovan nämnda motion, nr 272,
icke må till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1919.

Å utskottets vägnar:

GUSTAV MÖLLER.

Närvarande: Herrar *Möller*, *Olsson* i Rösta, *Sjölander*, *Svensson* i Långelanda, *Karlsson* i Vätö,* *Karlsson* i Vadstena, *Månsson* i Backa, *Brännström** och *Olsson* i Morastrand.

*Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga.

Till riksdagens andra kammarens fjärde tillfälliga utskott.

Sedan utskottet anhållit om pensionsstyrelsens yttrande över en inom andra kammaren av herr Sjölander väckt motion, nr 272, har Kungl. Maj:t anbefallt styrelsen att till utskottet avgiva sådant yttrande, och får styrelsen i anledning härav anföra följande.

I motionen hemställs, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande ändring av lagen om allmän pensionsförsäkring i enlighet med de i motionen framlagda synpunkter.

I motiveringen till denna hemställan erinras till en början om pensionsstyrelsens skrivelse till Konungen av den 21 januari 1918 angående vissa ändringar i pensionsförsäkringslagen och en del synpunkter för en ytterligare revision av nämnda lag.

Härefter anföres, att om man skall kunna åstadkomma en tillfredsställande pensionering, måste man, enligt motionärens mening, anlita såväl den utvägen att höja de nu från stat och kommun utgående tilläggen till pensionerna som ock att införa avsevärt högre avgifter än de nu stadgade. Pensioneringen borde för övrigt i det hela anordnas så, att huvudvikten lades på avgiftspensionerna och att sålunda pensionstilläggen bleve ett bidrag, som utginge allenast där särskilda behov föreläge. I överensstämmelse härmed borde föreskrivas, att avgiftspensionen skall till viss del räknas såsom inkomst, då det gäller att bestämma pensionstilläggets storlek. För att ernå en tillräcklig avgiftspensionering och för att stimulera till inbetalning av stadgade avgifter vore det vidare nödvändigt, att staten lämnade ett kraftigt bidrag till avgiftspensioneringen. Vidare borde man även taga i anspråk arbetsgivaren i de fall, där den försäkrade är löntagare.

Beträffande pensionsåldern anföres slutligen i motionen, att det såväl från det allmännas som den enskildes synpunkt vore av vikt, att man erhöle en sänkning av den nu stadgade pensionsåldern, och att det förefölle, som om denna ålder lämpligen borde sättas till omkring 60 år.

I ovannämnda skrivelse av den 21 januari 1918 anförde pensionsstyrelsen bland annat, att styrelsen ansåge en höjning av pensionsavgifterna vara en ofrånkomlig åtgärd för att ernå pensioner, som stode i överensstämmelse med de framtida försörjningskostnaderna; och uttalade sig styrelsen i samband därmed för

1:o) en varsamt och successivt genomförd förhöjning av pensionsavgifterna i samband med en mjukare anpassning efter inkomsten och en höjning av inkomstgränsen för den högsta pensionsavgiften;

2:o) en mera tillfredsställande anordning beträffande de gifta kvinnornas pensionsavgifter och avgiftspensioner;

3:o) en omläggning av bidraget från det allmänna till pensionsförsäkringen i syfte att därmed tillgodose vissa avgiftsbetalare; samt

4:o) en omläggning av beräkningssättet för avgiftspensionerna i syfte att uppnå högre invaliditetspensioner och vissa andra för de försäkrade och för försäkringens utveckling viktiga fördelar.

Frågan om avgiftspensionerna kan emellertid icke gärna lösas enbart för sig utan måste ställas i samband med frågan om pensionstilläggen, deras belopp och villkoren för deras utgående.

I skrivelsen den 21 januari 1918 anmälde ock styrelsen, att styrelsen skulle till Kungl. Maj:t inkomma med närmare preciserade förslag i angivna hänseenden, så snart de vidlyftiga utredningar, som härför erfordrades, hunnit slutföras.

Vad nu föreliggande motion angår innehåller den synpunkter, som styrelsen dels framlagt i nyssnämnda skrivelse, dels haft under övervägande vid de pågående utredningarna för revidering av pensionsförsäkringslagen. Innan denna utredning, vilken, såsom antytts, kräver mycken tid, hunnit verkställas, kan styrelsen icke närmare ingå på de olika förslagen i motionen, men kommer givetvis att beakta, vad däri anförts. Endast i ett avseende torde dock styrelsen böra nu något mera ingående uttala sig. Motionären ifrågasätter, om icke pensionsåldern lämpligen skulle kunna nedsättas från 67 till 60 år. En dylik ändring skulle komma att medföra en ofantligt ökad kostnad, därest pensionerna skulle hållas vid ungefär samma belopp som de, vilka nu äro beräknade för en pensionsålder av 67 år. Det kan vara nog att härvidlag hänvisa till tarifferna för den frivilliga grupp-försäkringen utan avgifts återbetalning vid dödsfall. Enligt dessa erhåller, oavsett förhöjning genom statsbidrag, en man, som från 16 års ålder inbetalar 10 kronor årligen, en pension från 67 år av 170,30 kronor, men från 60 år endast 112,70 kronor, d. v. s. 66,2 % av det förra beloppet. För en kvinna bliva motsvarande tal 123,90 och 91,80 kronor. Det senare är 74,1 % av det förra. Man kan också uttrycka saken så, att för mannen skulle erfordras 51,1 % och för kvinnan 35,0 % högre avgifter för att åstadkomma samma pension från 60 som från 67 års ålder. Börjar avgiftsbetalningen senare, blir den relativa skillnaden mellan pensionsbeloppen från 67 och 60 år ännu större. Vid en kombinerad invaliditets- och ålderdomsförsäkring är det också mindre av behovet påkallat att sänka pensionsåldern, då de arbetsoförmögna få pension tidigare. Styrelsen kommer emellertid att taga även denna fråga under närmare övervägande vid fullföljande av ovannämnda utredningsarbeten.

Styrelsen anser sig slutligen böra framhålla önskvärdheten av, att för en blivande revision av pensionsförsäkringslagen icke nu uppdragas vissa linjer, innan den inom styrelsen pågående utredningen hunnit slutföras.

De till styrelsens biträde förordnade sakkunniga hava förklarat sig instämma i vad styrelsen sålunda anför.

Stockholm den 4 april 1919.

ADOLF AF JOCHNICK.

O. F. Enbom,
föredragande.

Carl Broberg.

Karl Dickman.

Hugo Elliot.

Axel Telander.